

UDC: 614.2:314.4(478)

HEALTH STATUS OF THE POPULATION MEASURED
BY AVOIDABLE MORTALITY AND BURDEN
OF DISEASE*Denis CERNELEA,*
State University of Medicine and Pharmacy
Nicolae Testemitanu

CZU: [614.253:616-052+616.8-089](478)

EVALUAREA COOPERĂRII PERSONALULUI
MEDICAL – FACTOR CONTRIBUTIV AL
SIGURANȚEI PACIENTULUI*Silvia DANU,*
IP Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie
*Nicolae Testemitanu***Introduction**

Avoidable mortality and morbidity are a problem of public health worldwide and, in particular, at national level. The scientific evaluation of avoidable deaths, of avoidable morbidity and the frequency of their causes as well as the identification of vulnerable population groups will raise awareness of the diseases that determine their major impact.

Objective of the study: evaluation of the tendencies of avoidable mortality and disability of adults, their hierarchy through the main causes for support in the implementation of public health policies.

Material and methods

The dynamics and causes of avoidable deaths at the national level, with a territorial profile highlighting the districts, were evaluated over a period of 11 years (2007-2017). The analysis of the causes of adult disabilities is based on the same principle for 2012-2017. All causes of death were disaggregated by age and gender and by the administrative-territorial units. The study material is represented by the statistical data extracted from the official bulletins of the National Bureau of Statistics, the National Public Health Agency.

Results

The share of avoidable deaths in the Republic of Moldova in 2007-2017 accounts for half (49,1%) of total deaths. Of the 235.458 avoidable deaths occurred nationwide in 2007-2017, 142.837 were due to medical care conditions (treatable diseases), and 183.371 were due to health promotion conditions (preventable diseases).

Conclusions

Variations in avoidable deaths and morbidity in a regional profile demonstrate the existence of a regional specificity, which allows for specific health interventions in these vulnerable areas. In 2017 compared to 2007, the number of avoidable deaths decreased by 7 percent, except for the increase in avoidable deaths by high blood pressure, breast cancer, colorectal cancer and lung cancer.

Keywords: avoidable mortality, mortality caused by treatable / preventable conditions, morbidity

Introducere

Pe durata episodului unei boli sau a unei perioade de îngrijiri medicale, un pacient poate fi potențial tratat de o serie de medici și specialiști în diverse medii, incluzând: medicina de urgență, neurochirurgia, anestezie și terapie intensivă, reabilitare. Totodată, pacienții se vor mișca destul de des între zona de diagnostic, zona de tratament și zona de îngrijire regulată și se pot întâlni cu trei ture de personal pe zi, considerând acest fapt un risc de siguranță pentru pacient în fiecare interval.

Comunicarea dintre unități și dintre echipele de îngrijire medicală este posibil să nu includă toată informația esențială sau e posibil să se dea o interpretare incorectă acestei informații. Aceste breșe existente în comunicare pot provoca pacientului întreruperi grave în continuitatea îngrijirilor, un tratament inadecvat și o leziune sau o daună potențială.

Scopul studiului a fost estimarea dimensiunilor culturii comunicării personalului medical de profil neurochirurgical.

Materiale și metode

A fost realizat un studiu transversal prin aplicarea chestionarului standardizat *Chestionar privind siguranța pacienților*, elaborat de Hospital Survey on Patient Safety, Agency for Healthcare Research and Quality (AHRQ). Au fost înrolați în studiu 141 de lucrători medicali implicați în acordarea asistenței medicale neurochirurgicale din instituții medicale cu secții de profil neurochirurgical.

Rezultate obținute

Ca rezultat, s-a constatat că există o cooperare foarte bună între compartimentele instituției, care trebuie să lucreze împreună – 75,9% din personalul intervievat au răspuns ca sunt „de acord”, 11,3% sunt „în dezacord” și 12,8% sunt „indiferenți”. Conform rezultatelor cercetării, s-a determinat că serviciile lucrează în mod coordonat între ele, pentru a presta cele mai bune îngrijiri medicale: 81,1% din cei intervieuți au fost „de acord” și doar 7,8% au fost „în dezacord”, iar 12,1% au fost „indiferenți”.

A fost pusă întrebarea dacă personalului îi este incomod să lucreze cu personalul din alte servicii sau unități. În acest sens, 34,8% din cei intervievați au răspuns ca sunt „de acord”, 46,1% sunt „în dezacord”, 19,1% fiind „indiferenți”.

Concluzii

Cultura siguranței pacienților de profil neurochirurgical este asigurată de încurajarea și conștientizarea lucrului în echipă, de coordonarea și comunicarea eficientă la nivelul diferitor sectoare din cadrul instituțiilor. Consolidarea comunicării interpersonale contribuie la creșterea siguranței îngrijirilor medicale și a calității serviciilor acordate pacienților în instituțiile medicale.

Cuvinte-cheie: siguranță, calitatea asistenței medicale, cultura siguranței

CZU: 614.253.2:338.24(478)

CONSIDERAȚII PRIVIND LOCUL ȘI ROLUL SECTORULUI PRIVAT PE PIAȚA SERVICIILOR DE SĂNĂTATE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Ludmila GOMA,
IP Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie
Nicolae Testemițanu

Introducere

Conform Portalului Guvernamental al Datelor Deschise (17.09.2017), în Republica Moldova activează: 244 de instituții medico-sanitare private acreditate, 7 instituții neacreditate și încă 4 condiționate acreditate; 16 laboratoare clinice; 453 de cabinete stomatologice. Astfel, actualmente sectorul medical privat din țară devine o opțiune pentru un șir de pacienți care solicită specialiști și servicii ce nu pot fi găsite în instituțiile publice de sănătate, metode eficiente de tratament, garanția siguranței, standarde internaționale, precum și servicii centrate pe pacient. Sectorului medical privat îi revin 3% din totalul serviciilor medicale prestate cetățenilor republicii, pe când în țările europene acestea au o proporție de 20-25% cazuri.

Numărul instituțiilor medicale private este în creștere, ca urmare ne rămâne a stabili care sunt aspectele acestei ascensiuni, care sunt atuurile acestor instituții, prin ce se remarcă ele în sistemul de sănătate din țară, care sunt lacunele, dar și pronosticul.

Așadar, **scopul** cercetării a fost determinarea locului și a rolului sectorului privat pe piața serviciilor de sănătate din Republica Moldova.

Material și metode

Pentru determinarea și analizarea activității specifice manageriale a instituțiilor medico-sanitare private din Republica Moldova a fost elaborat un chestionar alcătuit din 35 de itemi. Prin cercetare selectivă a fost ales un eșantion de 26 de instituții. Al doilea chestionar, format din 18 itemi, a fost destinat pacienților, în scopul de a evalua nivelul de satisfacție de pe urma utilizării serviciului medical privat. Selecția eșantionului a fost de tip aleatoriu, au fost chestionați 100 de respondenți. Ambele sunt chestionare de opinie, în funcție de calitatea informației.

Rezultate obținute

Sistemul medical privat din R. Moldova poate fi considerat o formațiune sistemică, deoarece are o tendință dinamică, anual numărul de instituții majorând-se (2002 – 1 instituție; 2009 – 15; 2013 – 38; 2017 – 14 instituții), un sistem integral și bine organizat, întrucât fiecare instituție dispune de toate componentele necesare. Astfel, 98% din persoanele intervievate au confirmat că instituția lor dispune de condiții optime și suficiente de activitate, 77% au apreciat la un înalt nivel forțele de muncă din cadrul instituției, iar la capitolul echipamente, 79% au confirmat că acestea sunt de un nivel major. Un argument pentru dreptul de a descrie acest sistem ca fiind unul deschis este și colaborarea cu CNAM, care se realizează deja anual, iar în 2017 deja 66 de instituții medicale private au încheiat contracte cu CNAM.

Conform rezultatelor chestionarului, scopul instituțiilor private este de a acorda servicii medicale de înaltă calitate – 38% din instituțiile intervievate au răspuns că dispun de o invenție, un brevet. O dovadă că urmăresc scopul calității sunt și colaborările cu instituțiile internaționale, menționate de 82% din intervievați. Alt scop este de a avea cel mai performant personal medical, scop ce este atins prin perfecționarea susținută de instituție (57,1% – personal care efectuează perfecționări la un anumit interval de timp), iar în general imaginea pozitivă și reputația constructivă sunt obiective atinse de toate instituțiile (76,9% afirmă acest fapt, iar restul 23,1% tind spre îmbunătățiri).

57,7% din instituții desfășoară activități manageriale în cadrul IMS, 76,66% dispun de studii speciale în domeniul administrației și conducerii. Programul minim al acestora cuprinde: să adopte hotărâri manageriale – 92,3%; să comunice eficient – 96,1% au răspuns că au o comunicare liberă, constructivă; să selecteze și să instruiască lucrătorii – 65% din cei intervievați (lucrători medicali) au afirmat că au urmat cursuri de perfecționare în ultimii cinci ani și că acestea au fost organizate de instituție în proporție